

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น

ผู้วิจัย นางยุภาพร โฆษิตพิมานเวช

สถานที่ โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง สำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น

ปีที่พิมพ์ 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา(Research and Development)มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ 3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้จากเอกสารงานวิจัยและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์กระบวนการจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน “ICCRU Model” ขั้นตอนที่ 1 เกิดแรงบันดาลใจ (Inspire : I) ขั้นตอนที่ 2 เลือกสนใจตามถนัด (Choose and pay attention on self-aptitude : C) ขั้นตอนที่ 3 เป้าหมายชัดปฏิบัติตามแผน (Clear goal and follow plan : C) ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนแก่นการเรียนรู้ (Reflect the knowledge : R) ขั้นตอนที่ 5 การยกระดับสู่คุณภาพ (Upgrade to quality : U) การวัดและประเมินผลปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูและนักเรียนจากสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โดยผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H จำนวน 10 โรงเรียน ที่เลือกมาโดยการสุ่มแบบเจาะจงและหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ 4 การรับรองรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ขยายผลและ จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ฉบับ คือ 1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม 2) ประเด็นสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) 3) แบบประเมินทักษะศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยวิธีการคิด วิธีการทำงาน เครื่องมือในการทำงาน และการดำรงชีวิตในโลก เป็นแบบมาตร ประมาณค่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.948 , 0.955, 0.972 และ 0.968 ตามลำดับ 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.868 และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อ รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติภาคบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยสนับสนุน 6) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ “ICCRU Model” ขั้นตอนที่ 1 เกิดแรงบันดาลใจ (Inspire : I) ขั้นตอนที่ 2 เลือกสนใจตามถนัด (Choose

and pay attention on self-aptitude : C) ขั้นที่ 3 เป้าหมายชัดปฏิบัติตามแผน (Clear goal and follow plan : C) ขั้นที่ 4 สะท้อนแก่นการเรียนรู้ (Reflect the knowledge : R) ขั้นที่ 5 การยกระดับสู่คุณภาพ (Upgrade to quality : U) การวัดและประเมินผลปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

2.1 ผู้เรียนที่ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) ความสามารถในการทำงานเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารและการร่วมมือทำงานเป็นทีม 3) ความสามารถในการใช้เครื่องมือการทำงานเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) การประพฤติและปฏิบัติในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับเป็นพลเมือง และพลโลกความรู้ ทักษะ และเจตคติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 ผลการประเมินความสุขในการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน กล้าแสดงความคิดเห็น ในมุมมองที่แตกต่างกันด้วยความมั่นใจ แสดงแนวคิดที่แปลกใหม่หลากหลายในการแก้ปัญหา ผู้เรียน มีการนำเสนอเหตุผลในการเรียนรู้และท้าทาย นำเสนอผลงานจากการระดมความคิด การวิพากษ์ และให้ ข้อเสนอแนะนอกจากนี้ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความประทับใจที่ได้เรียนรู้ และฝึกทักษะรวมทั้งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของตนเอง

2.3 ครูมีความคิดเห็นหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสามารถนำไปใช้ได้จริง มีกระบวนการที่เป็นไปได้

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมมีความสุขสนุกกับ 4H โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลนครขอนแก่น โดยดำเนินการใน 3 ระดับ คือ

3.1 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ และ ความตระหนักในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการเรียนรู้และการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3.2 ระดับเทศบาล ควรสื่อสารและสร้างความตระหนัก สนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาและชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจการประเมินผลรูปแบบเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.3 ระดับสถานศึกษา ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาต่อยอดกระบวนการจัดการเรียนรู้ใน ลักษณะของการนิเทศ กำกับติดตามเน้นกระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (coaching & mentoring) ของสถานศึกษาและการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ